

[SIGNALEMENTEN]

Dirk Martens (met foto's van Stefan Dewickere), *Op een kier. Markante verhalen achter historische gebouwen, monumenten en landschappen*, Leuven, Davidsfonds i.s.m. Erfgoed Vlaanderen, 2009, 255 pp., ill., ISBN 9789058265838 | In het boek *Op een kier* – met teksten van Dirk Martens (°1951) en foto's van Stefan Dewickere (°1963) – wordt in een notendop, maar met kennis van zaken en in een boeiende en persoonlijk getinte schrijfstijl, de geschiedenis verteld van 36 opmerkelijke plaatsen, gebouwen en landschappen in Vlaanderen: 7 kastelen (met park), 5 musea of 'artistieke plekken', 5 landschappen of landschapselementen, 3 katholieke kerkgebouwen, 2 (voormalige) abdijen, 1 begijnhof, 1 joodse synagoge, 1 vrijmetselaarstempel, 3 militaire sites, 3 dorp(skomm)en, 2 molens, 2 villa's en 1 vliegveld.

Daarbij wordt ruimschoots aandacht besteed aan 'plaatsen van herinnering' die op de een of andere manier te maken hebben met de (geschiedenis van de) Vlaamse beweging: het Groeningemonument in Kortrijk uit 1906, dat werd gebeeldhouwd door Godfried Devreese (1893-1972), die lid was van de plaatselijke vrijmetselaarsloge Amicitia Fortior; het Fort Napoleon in Oostende, vanwaaruit de zogeheten 'houthakkers van de Orne', een aantal Vlaamse frontsoldaten die tijdens de Eerste Wereldoorlog aan de IJzer oppositie hadden gevoerd tegen de Belgische legerleiding,

in 1918 op transport werden gesteld naar een strafkamp in dit bosrijke gebied in de Franse regio Normandië; de (vroegere) Sint-Bernardusabdij in Hemiksem en het kamp van Beverlo in Leopoldsburg, die tijdens de late jaren 1940 beide dienst deden als interneringscentrum voor Vlamingen die werden verdacht van collaboratie met de Duitse bezetter tijdens de Tweede Wereldoorlog; de Sint-Ritakerk in Harelbeke uit 1966, waarvoor de Vlaams-nationalistische pastoor Elias Dupon (1910-1993) optrad als bouwheer (in 1973 verzorgde hij op het kerkhof van Alveringem de herbegravenis van de nationaalsocialistische Vlaamse priester Cyriel Verschaeve (1874-1949), wiens lijk door de Vlaamse Militanten Orde (VMO) vanuit Oostenrijk was overgebracht); de forellenkwekerij in de voormalige commanderij van de Duitse Orde in Sint-Pieters-Voeren, die destijds werd uitgebaat door de wallingant Joseph Snoeck (1931-2009) en zijn tweelingbroer Eugène (1931-2004) (eerstgenoemde beschoot in 1980 vanuit zijn woning leden van het Taalaktiecomitee en andere flaminganten, die betoogden tegen de verfransing van de Voerstreek); het West-Vlaamse dorpje Lissewege, waarvan de Onze-Lieve-Vrouw-Bezoekingskerk en enkele woningen in 1995 onder de titel *Flemish Village* werden geportretteerd door de Antwerpenaar Luc Tuymans (°1958) als onderdeel van zijn schilderijencyclus *Heimat* over het Vlaams-nationalisme. Aan enkele kleinere of minder belangrijke verwijzingen naar flamingantische '*lieux de mémoire*' in het boek van Martens en Dewickere gaan wij in deze selectieve opsomming voorbij.

Blijft de vraag of deze opvallende en in dergelijke publicaties meestal niet gebruikelijke aandacht voor de Vlaamse beweging en haar geschiedenis in dit boek een bewuste keuze is van de uitgever en/of de auteur. In de openingszin van zijn *Woord vooraf* stelt laatstgenoemde immers alleen dat *Op een kier* zich presenteert als "een boek vol onverwachte

*verhalen, anekdotes en kleine geschiedenissen
over stenen en mensen, over landschappen en
ruïnes".* [Nico Van Campenhout]
